

Datum
2009-04-08

Dnr
2534-09-19

1. Utgångspunkter

Av 4 § 3 myndighetsförordningen framgår att myndighetens ledning ska besluta en verksamhetsplan för myndigheten.

Justitiekanslerns verksamhet regleras framför allt genom lagen (1975:1339) om justitiekanslerns tillsyn, förordningen (1975:1345) med instruktion för Justitiekanslern och förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten.

2. Verksamhetsområden och övergripande mål

Regeringen har den 18 december 2008 fastställt myndighetens regleringsbrev för år 2009. Under rubriken Mål och återrapporteringskrav anges där inledningsvis följande: Justitiekanslern ska värna rättssäkerheten, offentligheten, yttrandefriheten samt en god myndighetskultur. Justitiekanslern ska medverka till att rättstillämpningen blir effektiv och rättssäker.

Justitiekanslerns verksamhet kan indelas i sex områden, nämligen följande:

1. Tillsyn över myndigheterna
2. Tryck- och yttrandefrihet
3. Statens frivilliga skadereglering
4. Statens företrädare i rättegångar
5. Regeringens juridiske rådgivare
6. Övrigt

När det gäller *tillsyn över myndigheterna* (verksamhetsområde 1) är det övergripande målet att värna rättssäkerheten och bidra till en fortsatt hög kvalitet inom den offentliga verksamheten.

Inom verksamhetsområde 2, *tryck- och yttrandefrihet*, är det övergripande målet att värna tryck- och yttrandefriheten utan att ge avkall på motstående intressen, såsom intresset av att bekämpa tryck- och yttrandefrihetsbrott, samt medverka till att rättstillämpningen och lagföringen på tryck- och yttrandefrihetsrättens område blir effektiv och rättssäker.

När det gäller *statens frivilliga skadereglering* (verksamhetsområde 3) är det övergripande målet att se till att den enskilde kommer till sin rätt utan att det allmännas in-

tresse sätts åt sidan.

Inom verksamhetsområdet *statens företrädare i rättegångar* (4) är det övergripande målet att med beaktande av den enskildes rätt ta tillvara statens intresse i rättsliga angelägenheter.

För verksamhetsområde 5, *regeringens juridiske rådgivare*, är det övergripande målet att verksamt bidra till kvaliteten i lagstiftningsarbetet och att väl fullgöra de uppdrag som regeringen lämnar till myndigheten.

Verksamhetsområde 6, *övrigt*, består huvudsakligen av

- värnande om den enskildes integritet, särskilt vid kameraövervakning,
- tillsyn över rättshjälpen,
- tillsyn över Advokatsamfundets disciplinverksamhet,
- informations- och utbildningsverksamhet,
- fullgörande av vissa andra rättsliga uppgifter för statens räkning, och
- myndighetsintern verksamhet.

Här är det övergripande målet att fullgöra uppgifterna på ett så rationellt och samhällsnyttigt sätt som möjligt inom ramen för de bestämmelser som reglerar verksamheten och befintliga resurser.

Uppfyllelsen av de övergripande målen bedöms och följs upp i myndighetens årsredovisning.

3. Plan för de olika verksamhetsområdena

Följande plan för de olika verksamhetsområdena har fastställts för år 2009.

Verksamhetsområde 1, tillsyn över myndigheterna: Systemtillsynen prioriteras framför klagomålshanteringen. Det systeminriktade projekt som inleddes under verksamhetsåret – Rättssäkerhetsprojekt 2 – ges särskild prioritet med sikte på att det ska kunna avslutas år 2010. Tillsynen inriktas även i övrigt på rättsväsendet samt därutöver på de frågor som är mest centrala för Justitiekanslern: lagenlighet, rättssäkerhet, yttrandefrihet, offentlighet och sekretess. Minst fem myndighetsinspektioner genomförs, därav en på ett häkte eller en kriminalvårdsanstalt. Minst 50 ärendeförteckningar specialgranskas, varvid upptäckta upprepade brister hos en myndighet föranleder inspektion. Mediebevakning redovisas veckovis och inriktas särskilt på tillsyn.

Verksamhetsområde 2, tryck- och yttrandefrihet: Ärendena prioriteras och beslut fattas utan dröjsmål. Alla på enhet 2 ska ha tillräckliga kunskaper för att kunna leda en förundersökning under justitiekanslern, dvs. vara föredragande i sådana ärenden. Även fortsättningsvis ges dock i uppdrag åt åklagare att verkställa sådana förundersökningar.

Verksamhetsområde 3, statens frivilliga skadereglering: Handläggningen effektiviseras genom kortare beslut i framför allt ärenden där utgången är given. Den utveckling mot kortare handläggningstider som påbörjades under år 2008 fortsätts med sikte på

att senast år 2011 den längsta tiden mellan anhängiggörande och avgörande blir 1 ½ år i stället för som tidigare 2 år.

Verksamhetsområde 4, statens företrädare i rättegångar: Myndigheten ska ha kapacitet att klara även de svåraste och mest omfattande rättegångarna väl. Advokater anlitas endast om det blir nödvändigt av resursskäl eller om det annars finns särskilda skäl. Beslut i frågor av enklare slag får sedan år 2008 fattas av chefen för enhet 3.

Verksamhetsområde 5, regeringens juridiske rådgivare: Remisser inom rättsområden som är centrala för Justitiekanslern granskas noga. Ju mindre viktig remissen är för JK, desto mer översiktligt granskas den. I de ärenden där någon på myndigheten har särskilda kunskaper eller erfarenheter utnyttjas dessa och en noggrannare granskning görs än som annars skulle ha varit fallet.

Verksamhetsområde 6, övrigt:

- Beslut som innebär en tydlig utvidgning av användningen av *övervakningskameror* överklagas normalt. I de principiellt viktigaste ärendena förs målet till Regeringsrätten om inte kammarrätten i allt väsentligt har dömt i enlighet med Justitiekanslerns yrkanden.
- I princip överklagas alla beslut inom *rättshjälpsområdet* om det bedöms att rätts hjälpen tas i anspråk på ett sätt som inte har varit avsett. Beslut om ersättningar till advokater m.fl. överklagas dock bara när det bedöms att den beslutade ersättningen ligger klart över det normala och rimliga.
- Tillsynen över *Advokatväsendets disciplinverksamhet* inriktas på dels ärenden där det kan ifrågasättas om advokaten bör uteslutas men där disciplinnämnden inte har fattat ett sådant beslut, dels ärenden där det kan ifrågasättas om en påföljd bör utdelas fastän så inte har skett.
- Inom området för *information och utbildning* tas en ny och bättre hemsida i anspråk under året. Se i övrigt avsnitt 7.
- När det gäller *fullgörande av vissa andra rättsliga uppgifter* för statens räkning skaffar vi oss de kunskaper som behövs när behovet uppkommer.
- Inom *den myndighetsinterna verksamheten* ska årsredovisningen uppfylla högt ställda krav. Revisionen av myndigheten ska inte leda till några anmärkningar. Arbetsmiljön ska vara utan anmärkning och stressen i arbetet ska minskas. Planeringsamtal och lönesamtal hålls med alla medarbetare. Den fria arbetstiden behålls. Rotelgenomgångar ska göras av justitiekanslern personligen minst en gång under året. Se vidare avsnitt 8.

4. Plan för verksamheten i stort

Hos Justitiekanslern har *kvaliteten* högsta prioritet. För att verksamhetsmålen ska kunna klaras måste dock kvaliteten ibland sänkas något jämfört med vad som i och för sig vore önskvärt. Kvalitetsarbetet bedrivs i huvudsak med inriktning på kriterier som inte är omedelbart mätbara, nämligen *att* besluten ska vara juridiskt riktiga och begripliga för dem som de angår, *att* all ärendehantering ska präglas av konsekvens såväl materiellt som processuellt, *att* personer som kommer i kontakt med myndighe-

ten ska så långt det är rimligt uppleva sig rättvist och korrekt behandlade *och att* prioriteringen mellan olika ansvarsområden och uppgifter ska vara väl avvägd. Ett kvalitetsarbete med inriktning på sådana kriterier kommer att bedrivas hos myndigheten även under år 2009, främst genom interna seminarier men också genom kontinuerliga diskussioner under hand.

Tidigare har det i regleringsbrevan angetts att Justitiekanslern ska, med bibehållen kvalitet i ärendehandläggningen, minska antalet balanserade ärenden jämfört med tidigare år. Detta krav har tagits bort i regleringsbrevet för 2009, vilket välkomnas. Med en ökad ärendetillströmning är det mycket svårt att uppfylla kravet utan ökade resurser. Icke desto mindre har Justitiekanslern som mål att minska ärendebalanserna under året. Detta ska förhoppningsvis kunna ske genom de effektiviseringar som har nämnts för verksamhetsområde 3.

Vidare har det i regleringsbrevan tidigare angetts att ärenden som avser klagomål eller anspråk från enskilda och som inte förs till rättegång ska vara avslutade inom två år från det att ärendet kom in till Justitiekanslern. Även detta krav har tagits bort. Som har framgått angående verksamhetsområde 3 har dock Justitiekanslern det interna målet att avsluta alla skaderegleringsärenden inom viss längsta tid, en tid som enligt planerna ska förkortas kontinuerligt och år 2011 uppgå till 1 ½ år. Det förtjänar att nämnas att den sammantagna genomsnittliga handläggningstiden för ärenden hos myndigheten understiger tre månader (medelvärde).

Under våren genomförs en undersökning för kvalitetssäkring av arbetet på kansliet. Avsikten är att i möjligaste mån undanröja de fel som ibland förekommer i bl.a. diariet, arkiveringen och utskriften av beslut.

Uppfyllelsen av målen och planerna bedöms och följs upp i myndighetens årsredovisning.

5. Budget m.m.

Anslaget 6:2 utgiftsområde 1 Rikets styrelse

För år 2008 disponerar Justitiekanslern ett ramanslag om 24 163 tkr och en anslagskredit om 725 tkr. Från anslaget avräknas 867 tkr som avser utnyttjad anslagskredit år 2008. Tillgängliga medel för innevarande år är alltså 24 021 tkr. Beräknade utgifter för år 2009 uppgår emellertid, även med de ambitioner som finns att spara så mycket som möjligt, till 26 000 tkr. Det beror främst på att kostnaderna för löner och lokaler ökar med ca 1,3 mnkr under året. Myndigheten har, som har nämnts tidigare, under hand fått besked från Justitiedepartementet att verksamheten kan fortgå på ungefär samma nivå som under 2008, dvs. med 25 eller 26 anställda.

Budgetläget är uppenbarligen ansträngt. Besparingar måste därför göras där så är möjligt. Någon expansion av verksamheten kommer inte i fråga under år 2009.

Anslaget 1:13 utgiftsområde 4 Rättsväsendet

För år 2008 disponerar Justitiekanslern ett ramanslag om 27 163 tkr och en anslagskredit om 1 358 tkr. Från anslaget avräknas 3 916 tkr som avser utnyttjad anslagskredit år 2008. Tillgängliga medel för innevarande år är alltså 24 605 tkr.

Beräkningen avseende utfallet på detta anslag är osäker. Justitiekanslern bedömer dock att det kommer att behövas ett tillskott på ca 30 mnkr för budgetåret 2009. Regeringen har underrättats om detta.

Bedömningen av budgetläget kommer att framgå av de budgetprognoser som enligt uppdrag i regleringsbrevet ska lämnas fem gånger under budgetåret. Budgeten följs dessutom kontinuerligt upp vid varje månads slut.

6. Personal

Vid myndigheten är f.n. 24/25 personer anställda, varav 20/21 är jurister. Därvid bortses från personer som är föräldralediga eller tjänstlediga. När två av juristerna går på föräldraledighet i april/maj kommer besättningen under en period att vara 23 (varav 19 jurister), från ca 1 oktober 24 (20). Härtill kommer dock en vikarie på kansliet på halvtid under några månader på våren. I förhållande till år 2008 har personalstyrkan temporärt minskats med en, vilket har skett genom att en tjänst på kansliet inte har vikariebesatts fullt ut när innehavaren har gått på föräldraledighet. Ytterligare viss neddragning sker som framgått under ett knappt halvår. Anledningen är att myndighetens ekonomi är ansträngd. Från Justitiedepartementet har visserligen beskedet lämnats att myndigheten trots det ekonomiska läget får ha 25/26 personer anställda. Vi försöker alltså trots detta att åstadkomma en viss besparing på personalsidan.

Angående kompetensfördelning och rörlighet, se nedanstående tabell.

<i>Titel</i>	<i>Kön</i>	<i>Anställningsår</i>
Justitiekansler	1 M	2001
Byråchefer	2 M + 2 K	1992 – 2003
Föredragande	6 M + 4 K	2005 – 2008
Beredningsjurister	1 M + 3 K	2007
Notarie	1 M	2008
Kanslipersonal	1 M + 3 K	1977 – 2007

Rekryteringen var lyckosam under år 2008, och några kompetensproblem finns inte. Även under innevarande år kommer vi att säkra en god personalförsörjning genom aktiva och ändamålsenliga åtgärder om och när behov uppstår.

Det viktigaste när det gäller medarbetarnas hälsa är att i möjligaste mån förebygga och nedbringa stressen i arbetet. Detta sker främst genom att en konsult anlitas för rådgivning åtminstone en gång under året samt genom att rekommenderade åtgärder

vidtas i den omfattning som bedöms ändamålsenlig för myndigheten.

7. Information

Intresset från allmänheten och företrädare för olika samhällssektorer är stort när det gäller Justitiekanslerns arbete. Informationsverksamheten är därför relativt omfattande och tar sig många olika uttryck. Företrädare för myndigheten medverkar i relativt stor utsträckning i utbildningsinsatser av olika slag. Bedömningen är att informationsverksamheten fyller ett betydande samhällsbehov och att den därför inte bör hållas tillbaka. I viss mån kan informationsbehovet tillgodoses genom att myndighetens hemsida utvecklas. Så sker nu genom att en ny hemsida tas i bruk under våren 2009. Öppenheten mot omgivningen avses därigenom öka, bl.a. genom mer information om verksamheten. Avsikten är vidare att alla beslut och yttranden av allmänintresse ska refereras på hemsidan under ändamålsenliga rubriker. Ett nytt sakregister, som ökar tillgängligheten till myndighetens avgöranden, tas i bruk.

Trots ambitionen att myndigheten ska ha en omfattande informationsverksamhet har justitiekanslern personligen tvingats ta beslut om att minska antalet egna föredrag och föreläsningar. Det beror på ett sidouppdrag som ordförande i Yttrandefrihetskommittén, vilket tar ganska mycket tid i anspråk.

8. Övrigt

Myndighetens lokaler är utformade och inredda så att de är lämpliga från arbetsmiljösynpunkt och väl anpassade till myndighetens arbetsuppgifter. Lokalerna är också utrustade med larm, andra säkerhetsinrättningar samt hiss m.m. för att göra lokalerna tillgängliga för funktionshindrade. Kartläggning av arbetsmiljön och säkerheten sker kontinuerligt.

Vid varje tjänstetillsättning beaktar Justitiekanslern önskemålet att uppnå en jämn könsfördelning mellan de anställda inom alla personalkategorier. Justitiekanslern beaktar också att personalsammansättningen så långt som möjligt bör spegla samhällets etniska mångfald och motverka diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning.

Den omorganisation som genomfördes år 2007 kommer att utvärderas ånyo under året. Formerna för utvärderingen kommer att diskuteras bland medarbetarna.

Genom de planer som har angetts ovan och genom rapportering av skaderegleringsutfallet enligt vad som anges i myndighetens regleringsbrev kommer samtliga återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet att bli tillgodosedda.